

E.AESMA

PAIDE

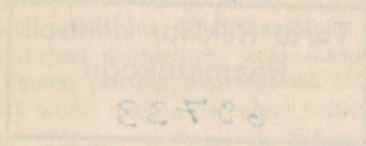
ARH

69733

1 VII
1A 2723

E. AESMA

PAIDE

1967

KUSTANTAMO «EESTI RAAMAT»
TALLINNA

91/E
A 22

Kääntänyt V. Lugovoi

Sommitellut: U. Külv

Kuvat: A. Luhasalu

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
69733

ARHIIVKOGU

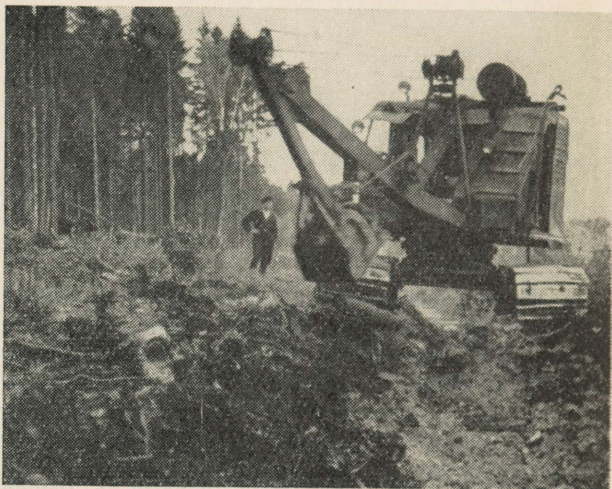
ПАЙДЕ. Аэсма Этель Александровна. На финском языке. Обложка У. Кюльв. Издательство «Ээсти Раамат». Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

Toimetaja H. Laane. Kunstiline toimetaja L. Kruusmaa. Tehniline toimetaja V. Kann. Korrektor V. Tikk. Laduda antud 16. VI 1966. Trükkida antud 24. II 1967. Paber 60×90, 1/24. Trükipoognaid 1,67. Arvestuspoognaid 1,85. Trükiarv 2000. Tellimise nr. 8211. Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk t. 2. Trükipaber nr. 1 — Ligatne Paberivabrik, Läti NSV. Hind 8 kop. 2-8-4.

Kun lähдете matkalle Tallinnasta kohti yliopisto-kaupunkia Tarttoa, älkää jättäkö pistäytymättä Paiden, koska kaiken lisäksi Tallinnan—Tarton maantie kulkee suuremmalta osaltaan Paiden piirin kautta. Eikä ole syytä pelätä eksyvänsä — Mäön rautatieylikulkupaikalta piirin keskusta on vain 4,4 kilometriä.

Ehkä olette jo kuullutkin jotain Paidesta ja Paiden piiristä? Jos ette, esitämme muutamia yleistietoja näin johdannoksi. Paiden piiri on maatalousaluetta, entisten yksityistilojen sijalle on sinne perustettu 49 kollektiivi- ja 9 valtioneuvola. Sekä maatalous että karjanhoito ovat piirissä suhteellisen korkeatasoisia. V. 1965 tuotettiin Paiden piirissä joka lehmää kohden keskimäärin 3488 kiloa maitoa ja siten tultiin ensisijalle tasavallassa. Vuosien mittaan on kohonnut peltojen satoisuus. Ja esimerkiksi v. 1965, huolimatta hyvin huonoista sääolosuhteista, korjattiin piirissä keskimäärin hehtaaria kohden 2,59 tonnia viljaa ja 18 tonnia perunaa. Vertailuna otettakoon vaikkapa vuosi 1937, jota pidetään hyvänä viljavuotena. Järvan maakunnan yksityistiloilla saatiin tuolloin hehtaarilta keskimäärin 1,53 tonnia ruista, 0,9 tonnia kevätvehnää, 0,98 tonnia ohraa ja 14 tonnia perunaa.

Porvarivallan aikana oli Paidelle leimaa-antava se seikka, ettei sillä ollut kehitysnäköaloja, koska se sijaitsi saaren tapaan soiden ja metsien keskellä. Nykyään on rämeiltä ja metsiltä valloitettu paljon uusia viljelysmaita. Tallinna-kadun kautta kaupungin keskusta kulkieksanne kiinnittäkää huomionne koivupuistotien lopussa sijaitsevaan taloryhmään, sillä

Suot ja rämeet poistetaan.

juuri sieltä valmistuvat kehojen laidunmaiden, kivikopeltojen, vesakkojen ja pettävien rahkasoiden valloittajat — maanparantajat. Eikö olekin tavallaan symbolista: neuvostovallan aikana on Paiden maatalousopisto nr. 25 kouluttanut yli 1600 maanparantajaa, jotka muokkaavat lisää uusia peltoja ja laidunmaita niin kotipiirissä kuin koko Eestissä. Saavuttuanne kaupungin keskustorille, vilkaiskaa kirjassamme olevaa valokuvaa: tällainen oli Paiden keskusta viime vuosisadan puolivälissä. Entäs nyt? Mukulakivipäällysteen asemesta, jolla ennenvanhaan aamuisin kuului maidonkuljettajien vankkurien kolinaa ja tavaraansa tarjoilevien pullakauppiaiden huutoja, avautuu kestopäällysteisen aukion keskellä siro puisto. Tavallaan 1700-lukua edustavien talojen vieressä kohoo aukion laidassa kaupungin kaunein ja modernein talo — uusi kauppakeskus. Tämän talon neljännessä kerroksessa sijaitsevan ravintolan parvekkeelta avautuu kaunis näköala koko kaupunkiin. Heinäkuun 21. päivä-nimisellä aukiolla ja sen lähiym-

päristössä sijaitsevat piirin sekä kaupungin johtavat hallintolaitokset: piirin toimeenpaneva komitea, maatalouden tuotantohallinto, puolueen piirikomitea, kaupungin toimeenpaneva komitea, piirin sanomalehden «Vöitlev Sõna» toimitus.

Lähes kaksisataa vuotta vanhan kirkon takaa nousevat kaupungin ylle Vallimäen ikivanhat puut. Ainoa-kaan turisti, joka saapuu Paideen, ei jätä katso-matta tätä historiallista paikkaa ja kaunista puistoa. Leveä liuskekiiviportaikko johdattaa ylös Vallimäelle, joka on kaunis kaikkina vuodenaikoina. Keväällä viehättävät katsetanne hevostastanjoiden valkoiset kynttilät, lämpiminä kesäpäivinä löydätte miellyttä-vää viileyttä puistoteitä reunustavien vehmaiden pui-den siimeksestä, syksyisin komeilevat Vallimäen puut kaikessa väriloistossaan, talvella taas houkuttelevat sen rinteet hiihtäjiä.

Paiden keskustori vuonna 1856.

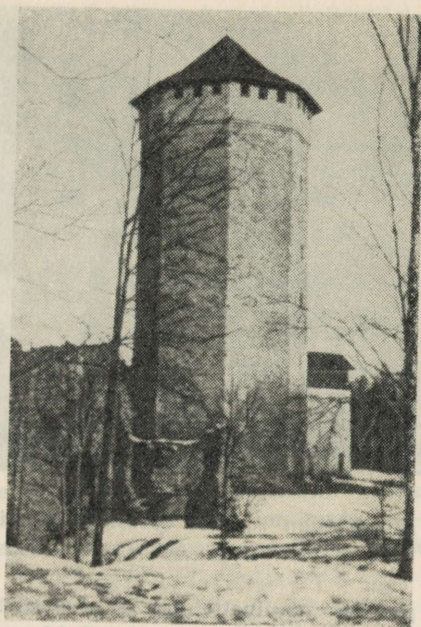
W. F. SEESTEN

Vanhasta Vallimäestä on tullut kansanjuhlien pito-
paikka. Kiertotien toiselle reunalle rakennetulla laulu-
lavalla on kaikunut latvian-, liettuan-, eestin- ja venä-
jän-, moldavian- ja armeniankielisiä lauluja, tanssi-
aukiolla ovat taas pyörineet lennokkaassa vauhdissa
Kaukasus-vuorten pojat ja aurinkoisen Moldavian
viiniviljelmien hoitajat. Paljon ovat paidelaiset otta-
neet vastaan vieraita — avosylin ja avosydämin.

Ohitettuamme ritarilinnan raunioiden ryhmän pysäh-
tykäämme vaatimattoman muistopatsaan edessä.
Tämä muistopatsas pystytettiin tänne neljän eestiläi-
sen heimopäällikön muiston ikuistamiseksi kesällä
1965, jolloin paidelaiset juhlivat kaupunkinsa 700-
vuotispäivää. V. 1343 puhjennun Jyrinyön kapinan
aikana tuli Paideen neljä eestiläistä heimopäällik-
köä ja neljä sotilasta neuvottelemaan ritarikunnan
mahtimiesten kanssa. Neuvottelut muuttuivat kuu-
lusteluiksi. Totuudenmukaisesti ja rohkeasti kertoivat
edustajat kansansa kärsimyksistä. Sitten ritarikunnan

*Moldavialainen tanssiryhtye «Žok» esiintyy Paiden
Vallimäellä.*

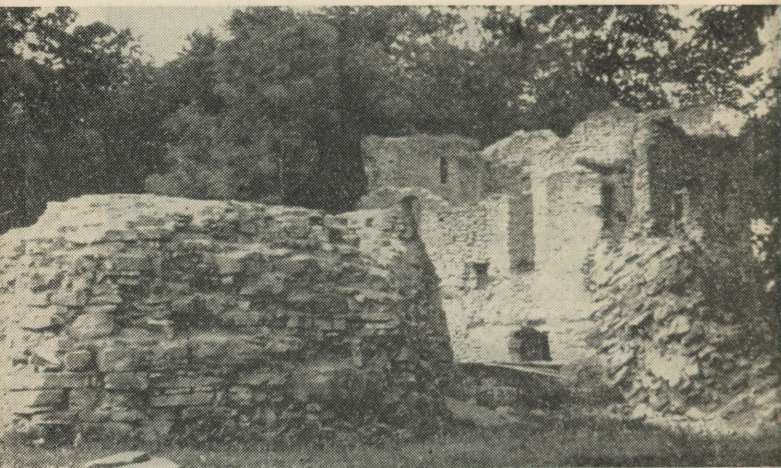

Paiden vallitorni, joka tuhoutui sodan liekeissä vuonna 1941.

johtomiehet provosoivat riidan, kaikki eestiläiset vangittiin ja murhattiin, raa'asti.

Täältä Vallimäeltä alkaakin kaupungin vuosisatainen historia. V. 1265 rakennettiin Vallimäelle ritarilinna, jonka ympärille muodostui kauppiaiden ja käsityöläisten asutus. V. 1291 asutus sai kaupunginoikeudet. Kaupungin historiassa seurasi nyt vaihe, jolle löi leimansa ritarien ja kaupungin väestön ylimpien yhteiskuntakerrosten tuhlaavainen ja ylellinen joutilaselämä, kunnes 1500-luvun jälkipuoliskolla alkaneessa Liivinmaan sodassa Paide muuttui taistelutantereeksi. Kaupungin valloittivat vuorotellen ruotsalaiset, venäläiset tai puolalaiset sotajoukot, kunnes siitä viimein jäivät jällelle vain rauniot. V. 1636 se poistettiin kau-

Ritarilinnan rauniot (pääsisäänkäytävä ja vallitorni).

punkien nimiluettelosta ja alue siirtyi Mäön herraskartanolle. Maaorjuudesta Paide vapautui v. 1783 kesällä, jonka jälkeen se alkoi pikkuhiljaa toipua. Mutta huomattavia muutoksia kaupungin elämässä ei tapahtunut ja se jäi pitkäksi aikaa saksalaistuneiden eestiläisten pikkuporvarien keskuksiksi.

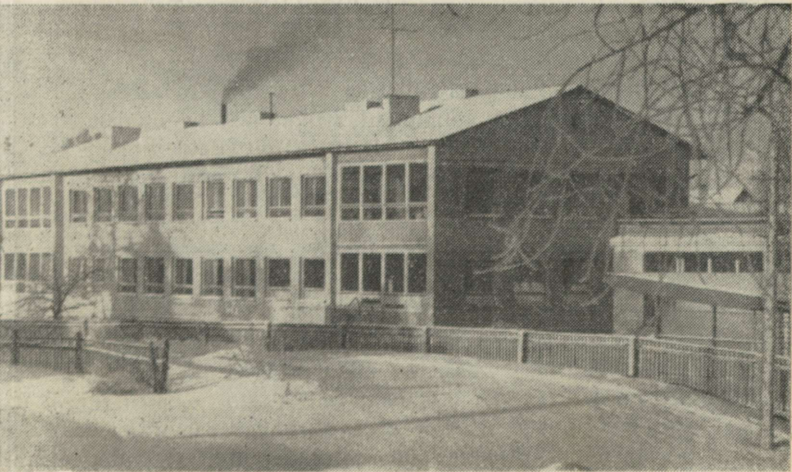
* * *

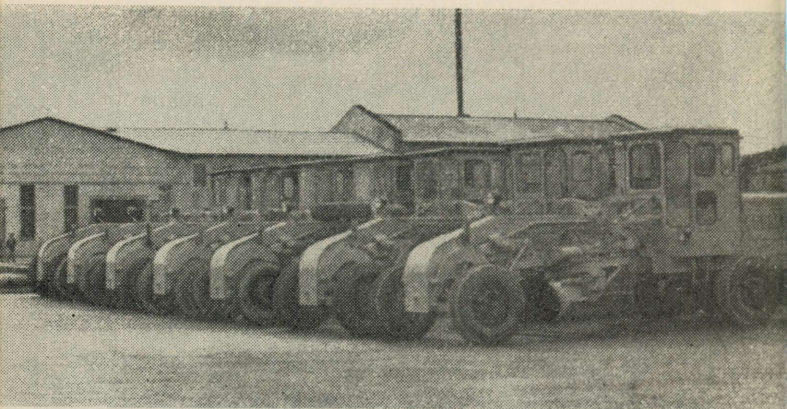
Sellaista on historia. Mutta tutustukaamme lähemmin Paiden nykypäivään.

Kulkiessanne Pärnu-katua alaspäin huomaatte aivan ravintolan vieressä yleisön palvelusliikkeen «Järvan» päärakennuksen. Sen eri osastot, joissa on kaikkiaan lähes 700 työntekijää, tarjoavat palveluksiaan 140 eri alalla. Mutta sekin tuntuu riittämättömältä, sillä palvelusliike laajenee jatkuvasti. Rakennetaan lisää uusia osastoja ja verstaita väestön kasvavien tarpeiden tyydyttämiseksi. V. 1965 tehtiin piirissä yleisöpalvelustöitä kutakin henkilöä kohden keskimäärin 17 ruplan 32 kopeekan arvosta.

Jonkinverran etäämpänä kiintyy huomio iloisenväri-
seen rakennukseen. Tämä on kaupungin uusi lasten-
päiväkoti, joka valmistui Neuvosto-Eestin 25-vuotis-
päiväksi. 140 lasta, joiden ikä vaihtelee kolmesta
kuukaudesta aina kouluikään saakka, leikkivät ja
oppivat täällä kasvattajiensa hoivissa avarissa ja
valoisissa huoneissa. Valtio myönsi 144.000 ruplaa
lastenpäiväkodin rakentamiseen ja sisustamiseen. Se
on vain noin 20 000 ruplaa vähemmän kuin mitä
maksaa 48 asuntoa käsittävä kerrostalo. Nykyään on
kaupungin lastentarhoissa, seimissä ja päiväkodeissa
kaikkiaan lähes 400 lasta, näinollen siis joka toinen
lastentarhaikäinen pienokainen Paiden kaupungissa.
Lastenpäiväkotiä hiukan etäämpänä huomaatte neljä-
kerroksisen vaalean talon suurine ikkunoineen. Se
on koulu, joka valmistui vasta muutama vuosi sitten
ja jossa opiskelee 1040 oppilasta. Paiden piirissä kul-
kiessanne tulette useissa paikoin näkemään uusia
koulutaloja tai sitten vanhojen koulujen uusia lisä-
rakennuksia. Sehän on aivan luonnollista, sillä

Paiden lastenpäiväkoti.

Moottoritiehöyliä D-512 tehtaan pihalla.

nykyään yksistään piirin oppikouluissa opiskelee yli kolme kertaa enemmän oppilaita kuin v. 1940. Opettajien lukumäärä on sodanjälkeisinä vuosina kaksinkertaistunut.

* * *

Paiden kaupungin suurin teollisuuslaitos — Tallinnan Kaivinkonetehtaan osasto, Paiden tiehöylätehdas — sijaitsee Tööstuse-kadulla. Porvarivallan aikana oli täällä tulitikkutehdas «Baltika». Välittömästi tehtaan takana sijaitsivat kaupungin asukkaiden laidunmaat. Nyt on entiselle laidunmaalle kohonnut Paiden teollisuusalue sekä uudet asumalähiöt, joissa asuu kolmasosa Paiden väestöstä.

Vertailkaamme vielä porvariaikaista «Baltikaa» nykyiseen tiehöylätehtaaseen. Tuotantoa ei tietenkään voi verrata, työntekijäin lukumäärä sensijaan on kasvanut 3,7 kertaa. Korkealaatuisia tiekoneita, joita käytetään teiden rakentamiseen ja korjaustöihin, lumenluontiin, ojen puhdistukseen jne., tuottaa tehdas 500 kappaletta vuodessa. Täällä valmistetut kirkkaanpunaiset tiehöylät D-512 ovat saavuttaneet hyvän maineen koko Neuvostoliitossa. Tehtaan ympä-

rillä olevat alueet on erinomaisesti kunnostettu, pihalla on puistikko ja suihkulähde. Kaukaiseen menneisyyteen ovat siirtyneet ne ajat, jolloin täällä kuljettiin koneen osia hevosilla ja kahlattiin pohjattomassa mudassa.

* * *

Puistotien varrella, julkisivu Tööstuse-kadulle päin, sijaitsee Paiden piirin keskussairaala. Punainen tiilirakennus on nähnyt useita isäntiä, ennenkuin se perinpohjaisten korjaustöiden jälkeen otettiin käyttöön työtätekevien lääkintälaitoksena. Vuoden 1965 alussa laajennettiin sairaalaa uudella nykyaikaisella lisärakennuksella ja nyt on Paiden piirin keskussairaalassa hoitopaikkoja kolme kertaa enemmän kuin entisessä Järvan maakunnassa kaikkiaan. Porvareestissä sairaalahoido vaati ennenkaikkea rahaa, mutta neuvostovalta teki lääkintäavun saamisen mahdolliseksi kaikille: sairaalassa ovat ilmaisia sekä lääk-

Tällaisia myymälöitä, kuten Paiden uusi elintarvikekauppa, saattaa nähdä muuallakin Paiden piirissä.

keet, ruokailu että hoito. Yksistään lääkärien lukumäärä on kaupungissa viimeisinä kahtenakymmenäviitena vuotena kymmenkertaistunut. Vuonna 1965 on maksutonta sairaanhoitoa varten myönnetty 750 000 ruplaa. Paremman sairaanhoidon ansiosta on ihmisten keski-ikä huomattavasti noussut: nykyään se ylittää 70 vuotta.

Paidessa kulkiessanne ehditte huomata, että täällä on kaikkiällä jotain keskeneräistä. Kyseessä ovat uudisrakennukset. Koskaan ei rakennustoiminta ole ollut Paidessa niin vilkasta kuin viime vuosina. Paidelaiset ovat itse tottuneet siihen ja uudisrakennukset kaupungin katukuvassa ovat muuttuneet aivan tavanomaisiksi. Yhä enemmän rakennetaan vanhojen puutalojen sijaan uusia kerrostaloja, kunnallislaitosten, kauppojen y. m. rakennuksia. Paidelaiset emännät iloitsevat uudesta vesijohdosta, viemäriverkosta ja erikoisesti kaasujohdon rakentamisesta. Vuonna 1965 oli piirissä (kaasuhellojahan kun ei käytetä yksinomaan

Paiden kotiseutumuseo.

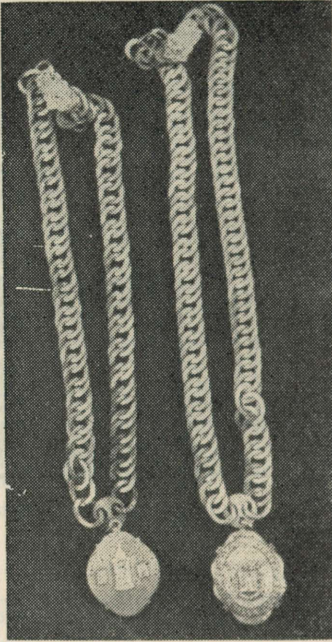

Paiden apteekin kalusto XVIII vuosisadalta.

kaupungeissa, vaan myös maaseudulla) varustettu kaa-
sulla yli 1000 asuntoa.

Tutustuessanne Paiden pistäydytte varmaan myös kotiseutumuseossa, jonka kokoelmissa on yli 14 000 esi-
nettä. Kiinnostavia näyttelyesineitä, jotka kertovat Paiden menneisyydestä, nykyajasta sekä myös luon-
nosta, on täällä hyvinkin paljon. Niistä mainittakoon ritarilinnan ja vallitornin pienoismallit, keskiaikaisen Paiden apteekin kalusto, polkupyörä, jolla ajeltiin menneen vuosisadan lopussa ynnä paljon muuta. Vasta hiljattain lisääntyivät museon kokoelmat arvok-
kailla löydöillä, esimerkiksi Paiden kaupunginjohtajan aikoinaan kaulassa kantamilla virkamitaleilla. Niistä yhden takasivulle on kaiverrettu kaikkien kaupungin-
johtajien nimet ja virassaoloaika vuodesta 1879 vuo-
teen 1917. Kiinnostava ja aistikas on näyttely Paiden kaupungin kehitysvaiheista sodanjälkeisistä vuosista nykypäiviin.

Museo valaisee myös vallankumoustoimintaa Paidessa ja Paiden piirissä. Vallankumoustahtumien ja niihin

Paiden kaupunginjohtajan virkarahat viime vuosisadalta.

osallistuneiden muiston ikuistamiseksi on kaupungissa paljastettu useita muistolaattoja. Eräs niistä on Paiden Lihajalostamon luona, jossa saksalaiset miehittäjät ja heidän kätyrinsä murhasivat v. 1918 paljon Järvan maakunnan parhaita poikia, muiden muassa Järvaan työtätekevien neuvoston puheenjohtajan J. Järvekülgin ja sihteerin J. Raudseppin.

* * *

Ennenkuin poistumme Paidesta jatkaaksemme matkaa eteenpäin, tutustukaamme pikaisesti myös kaupungin kulttuurielämään. Käykäämme piirin kulttuuritalolla, keskustelkaamme kerholaisten kanssa ja tiedustelkaamme piirin kulttuurioston toimihenkilöiltä, miten on piirissä järjestetty työtätekevien vapaa-ajan vietto, heille hyödyllisten ja kiinnostavien tilaisuuksien jär-

jestäminen. Saamme kuulla, että sodanjälkeisinä vuosina on piirissä rakennettu useita uusia kulttuuritaloja, kuten piirin suurin ja kaunein kulttuuritalo Türillä, Järva-Jaanin ja Koerun kansantalot, kolhoosiklubit «Edasi», «Külvaja» ja «Kaardiväelane» kollektiivituloilla, Imaveren kulttuuritalo, jonka kerholaiset rakensivat talkootöinä.

Saamme tietää, että ensimmäisinä tasavallassa paidelaiset järjestivät laulujuhlan heti Neuvosto-Eestin vapauttamisen jälkeen fasistisista anastajista v. 1945. Paljon hyvää ja kiinnostavaa kuulemme Türin kulttuuritalosta. Tämä kulttuurilaitos on ei yksistään piirin, vaan myös tasavallan parhaita. Iltaisin toimii täällä kaiken kaikkiaan lähes 20 kerhoa, joissa noin 400 henkeä harrastaa laulua, tanssia, näyttelemistä ynnä muuta. V. 1965 antoivat Türin kulttuuritalon kerholaiset 100 konserttia yli 17 500 hengelle.

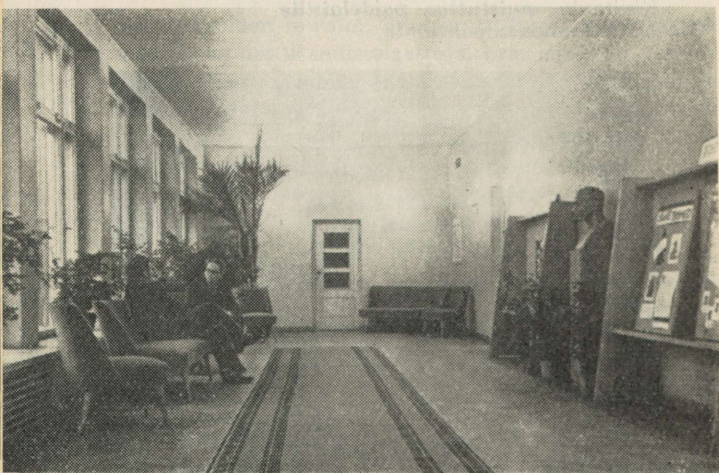
Teitä kiinnostaa varmaan myös se, millaisia kirjoja on kirjallisuuden ystävien lukupöydillä. Tarkastelemme historiallista vuoden 1940 kesäkuun vallankumousta edeltäneitä vuosia.

*Kivitaulu muistuttaa paidelaisille
vallankumoustahtumia.*

Paiden kaupungin julkisessa kirjastossa ja raittiusliiton «Idu» kirjastossa oli kaikkiaan 3826 nidosta — näin lukee senaikaisessa «Eestin Tietosanakirjassa». Kirjoihin ei päässyt käsiksi jokainen, sillä siihen aikaan niitä lainattiin vain maksusta. Nykyään Paiden piirin keskuskirjasto sijaitsee avarissa suojissa, sen kokoelmassa on yli 28 000 nidosta. Koko piirissä on 54 kirjastoa, joiden kokoelmat käsittävät yhteensä yli puoli miljoonaa nidosta. Tehdäkseen kirjallisuuden maaseutuväestölle helpommin saatavaksi on perustettu ns. kiertokirjastoja ja lainauspaikkoja. Kirjastojen työntekijät käyvät etäisimmillä kollektiivi- ja valtioneiloilla ja tuovat lukijoille heidän haluamansa kirjan kotiin. Kirjojen lukumäärä on kasvanut myös työtätekevien kotikirjastoissa. Niinpä esimerkiksi v. 1965 kuluessa myytiin yksistään Paiden kaupungin kirjakaupassa erilaista kirjallisuutta kaikkiaan 85 000 ruplan arvosta. Suuremmissa virastoissa, teollisuuslaitoksissa, kollektiivi- ja valtioneiloilla on kirjallisuudesta kiinnostuneiden vaivoja säästetty siten, että siellä monet kirjallisuuden

Türin kulttuuritalon salissa.

Paiden piirin laulupäivän juhlakulkue suuntautuu Kesäkuun 21. päivä-nimiseltä aukiolta Vallimäelle.

ystävät toimivat kirjamyyninä. Haluamansa teoksen ostamiseksi ei tarvitse mennä myymälään, kirjan voi näinollen hankkia omalla paikkakunnallaan.

Ennen kuin lähдете Paidesta, haluamme muistuttaa, että Paidella on kaimana Saksan Demokraattisen Tasavallan Rostockin «Neptun-Werft»-laivatelakalla rakennettu moottorialus «Paide». Paidelaisilla on sydämelliset ystävyysuhteet tämän aluksen miehistöön. Alus kulkee Tallinnan ja Etelä-Afrikan rannikon väliä ja merimiehet kertovat mustan mantereen asukkaille myös siitä kaupungista, jonka nimeä alus kantaa.

Moottorialus «Paide» on lumivalkoinen, valkoista oli myös rakennusaine — liuskekivi, josta kasvava kaupunki sai aikoinaan nimensä Wittenstein, Weissenstein (suomeksi «valkea kivi»), eestiksi Paede — Paide. Nykyään ovat muut rakennusaineet jo ammuin työntäneet syrjään liuskekiven, mutta kaupungin yleiskuvassa on valkea väri sittenkin hallitseva.

* * *

Uusi kolhoosikylä Toukokuun 9. päivä-nimisellä kollektiivitalalla.

Ehkäpä huomasitte museossa pienen keltakantisen kirjasen «Toukokuun 9. päivä-niminen kollektiivitala». Siinä kerrotaan eräästä piirin suurtilasta. Mutta eestiläinen sananparsari sanoo: «Oma silmä on kuningas». Käykäämme tutustumassa tämän kollektiivitalan elämään ja ihmisiin.

Paidesta lähdemme Pärnun maantietä, ylitämme Reopalun sillan, bussipysäkkipaviljongin luona käännyimme oikealle. Matka ei ole kovinkaan pitkä, sillä Toukokuun 9. päivä-niminen kollektiivitala ja Paiden kaupunki ovat naapureita. Leveän asfalttietien varrella näette vehmaita viljapeltoja. Tämän kollektiivitalan työläiset ovat sadoillaan saavuttaneet hyvän maineen koko tasavallassa. V. 1965 korjattiin täällä hehtaarilta 3,65 tonnia viljaa ja 25,1 tonnia perunaa. Mainittakoon, etteivät sellaiset saavutukset ole sattumanvaraisia. Maanviljelijät ovat Eestin SNT:n Korkeimman Neuvoston edustajan, agronomi Johannes Sarapuun

johdolla ratkaisseet suursatojen kasvattamisen salaisuuden.

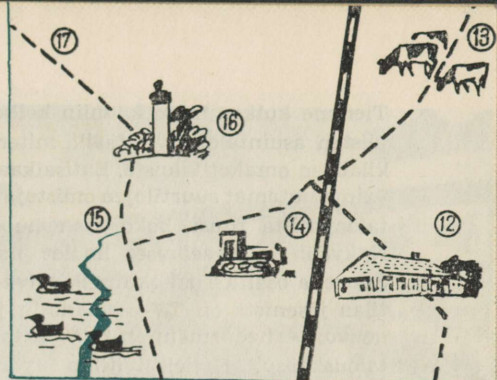
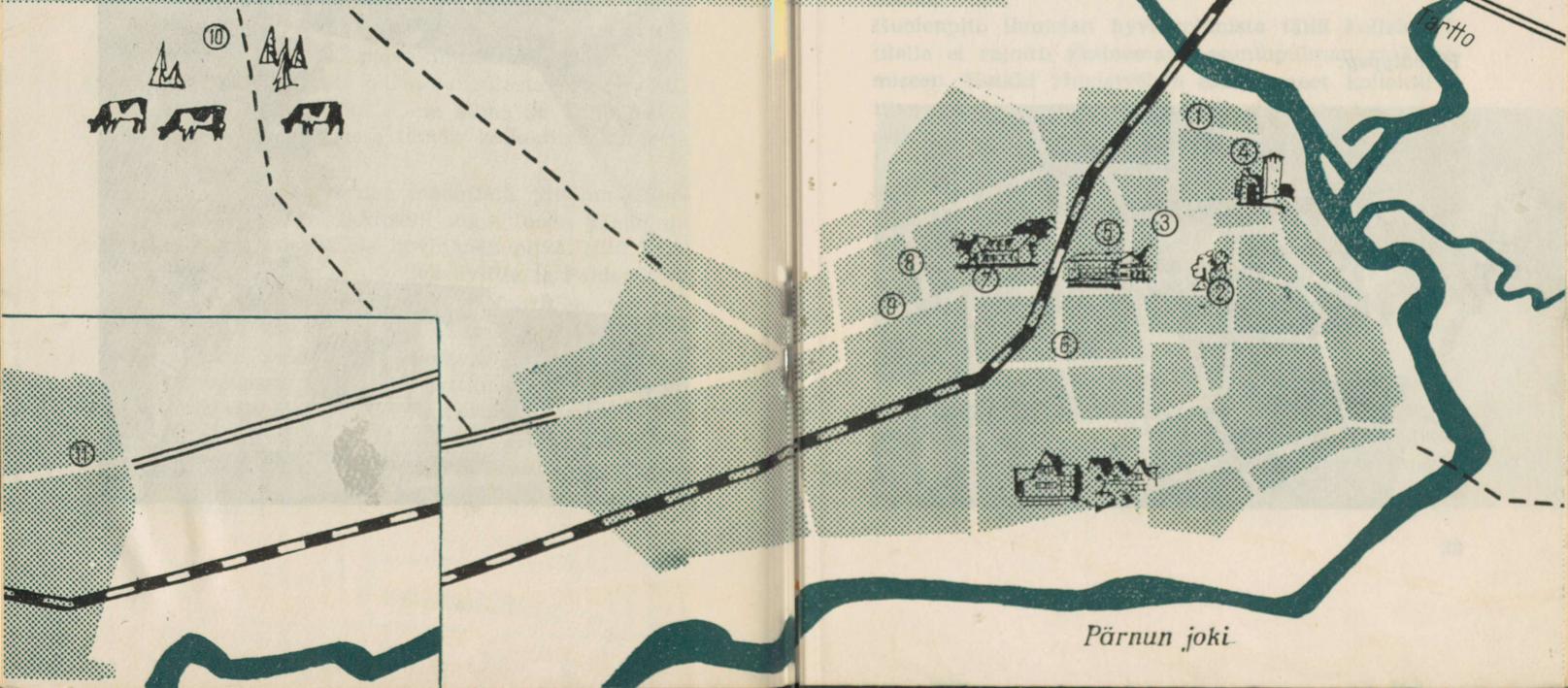
Toukokuun 9. päivä-niminen kollektiivitila on ajan mittaan muodostunut niistä pienistä kollektiivituloista, joita perustettiin vuoden 1949 varhaiskevällä. Nykyiset rajansa sai kollektiivitila v. 1960 maaliskuussa kahden naapuritilan liittyttyä yhteen. Kollektiivitilan pinta-ala on 4916 hehtaaria, näinollen se on suurin piirissä. 1950-luvun alussa oli kollektiivitilan viljasato hehtaarilta 0,6—0,7 tonnia ja perunasato 5—6 tonnia. Lehmän keskimääräinen maidontuotos ylitti vain hiukan 1300 kiloa vuodessa, sikoja oli kaikkiaan noin 30—40. Vuonna 1954 astui kollektiivitilan johtoon tarmokas kommunisti Endel Lieberg. Vuosien mittaan saavutetut edistysaskeleet puhuvat itse puolestaan. Vuonna 1965 Endel Lieberg palkittiin maamme korkeimmalla palkinnolla — Lenin-kunniamerkillä.

Kauniit omakotitalot kohoavat nopeasti Toukokuun 9. päivä-nimisellä kollektiivitulalla.

PAIDEN ASEMAKAAVA

1 MAATALOUSKOULU n:o 25	10 9.PÄIVÄ TOUKOKUUTA-NIMINEN
KOLLEKTIIVITILA
2 21.PÄIVÄ HEINÄKUUTA-NIMINEN
AUKIO	11 TÜRİ
3 KAUPPA-RUOKALA-RAVINTOLA
„PAIDE“	12 KOERUN RUOKALA-RAVINTOLA
„TOIDUTARE“
4 VALLIMAKI	13 KOLLEKTIIVITILA „ÕIGUSÕIT“
(OIKEUDEN VOITTO)
5 LASTEN PÄIVÄKOTI	14 JÄRVA-JAANI
6 UUSI KOULUTALO	15 ROOSNA-ALLIKU
7 MUSEO	16 JÄRVA-MADISE
8 SAIRAALA	17 KIRJAILIJA TAMMSAAREN MUSEO
9 KULTTUURITALO	

Pärnun jõki

Tiemme kulkee halki kauniin kolhoosikylän. Kolhoosilaisten asuintalot eivät täällä mitenkään eroa kaupunkilaisten omakotitaloista. Entisaikaan elivät varakkaasti vain muutamat suurtilojen omistajat, kun taas valtaosa talonpojista tunsivat koko ajan huolta huomispäivästä. Nykyään ovat sellaiset huolet unohtuneet ainiaaksi. Suurella osalla Toukokuun 9. päivä-nimisen kollektiivitalan jäsenistä on TV-vastaanotin ja joku moottoriajoneuvo, perheenemäntien työtä helpottaa huomattavasti talouskaasu. Kollektiivitalan työntekijöiden lapsille, jotka opiskelevat Väätšan 8-luokkaisessa koulussa, annetaan ilmainen lounas kollektiivitalan kustannuksella. Se tekee 40 ruplaa vuodessa joka koululaista kohden.

Eräs luonteenomainen piirre kollektiivitalan elämässä on vilkas rakennustoiminta. Kolhoosin jäsenten kustannuksella rakennettujen 22 omakotitalon rakentamisessa on kollektiivitala auttanut neuvoin ja keinoin. Kollektiivitalan jäsenille on annettu 3 neljän asunnon ja 1 kahden asunnon taloa, suuri sauna, yksi neljän asunnon talo myymälän henkilökunnalle ja toinen yhtä suuri paikalliskoulun opettajille. On rakennettu

Päivälypsy.

Toukokuun 9. päivä-nimisen kollektiivitalan kotiseutumuseo.

kolme uutta navettaa 427 lehmälle, kaksi navettaa 350 vasikalle, viisi sikalaa, kaksi koneistettua viljankuivaa-moa, keskuslämmityksellä varustettu autotalli ja muuta.

Huolenpito ihmisten hyvinvoinnista tällä kollektiivitalalla ei rajoitu yksinomaan asuntopulman ratkaise-miseen. Kaikki yhteistyöhön osallistuneet kollektiivi-tilan jäsenet saavat joka vuosi palkallista lomaa, ja sairausloman aikana maksetaan heille avustusta.

Hyvän maineen ovat saavuttaneet koko tasavallassa myös kollektiivitalan karjanhoitajat. Vuonna 1965 oli keskimääräinen maidontuotos lehmää kohden 4127 kiloa ja lypsäviä lehmiä oli kollektiivitalalla 450. Tasa-vallan maineikkaammat lypsäjät Alviine Klävin, Linda Pupart ja Mall Pöörang lypsivät edelli-senä vuonna lehmiltään keskimäärin vastaavasti 4588, 4405 ja 3979 kiloa maitoa.

Toukokuun 9. päivä-nimisen kollektiivitalan jäsenen keskimääräinen päiväpalkka oli v. 1964 3 ruplaa 58 kopeekkaa ja vuonna 1965 jo 4 ruplaa 15 kopeekkaa. Reaalipalkka on kuitenkin suurempi, koska kolhoosin johtokunta toteutti päätöksen 12% palkkalisästä niille

kollektiivitalan jäsenille, jotka vuodessa ovat tehneet suunniteltujen työpäivien vähimmäismäärän.

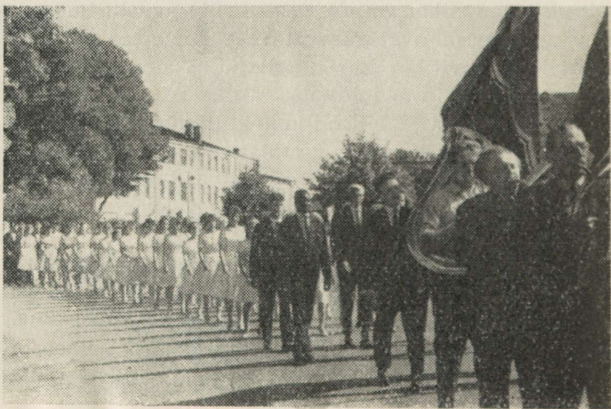
Kun olette tutustumiskäynnillä tällä kollektiivitalalla, niin pistäytykää myös Väätšan koulutalolle. Vuonna 1965 siellä avattiin kotiseutumuseo. Näyttelyesineiden keräämiseen ovat ottaaneet osaa sekä paikalliskoulun oppilaat että kolhoosin jäsenet.

Koulun liepeillä sijaitsevassa puistossa tehtiin miellyttävä aloite, joka lyhyessä ajassa sai paljon kannattajia koko Neuvostoliitossa. Kysymyksessä on nuorten kesäpäivät — uusi neuvostolainen perinne. Vuonna 1957 juhli 39 nuorta täysi-ikäiseksi tuloaan, ja nyt saa joka kesä yksistään Paiden piirissä vastaavan päästötodistuksen 200—300 nuorta. Yhdessä vietetyt leiripäivät piirin kauneimmalla paikkakunnalla, retket, leikit, tapaamistilaisuudet taiteilijoiden, tiedemiesten, vanhojen vallankumouksellisten ja muiden tunnettujen henkilöiden kanssa, urheiluottelut sekä useat muut kiinnostavat tilaisuudet kokoavat nuorison ystäväpiiriin. Perinteen mukaan nuorten kesäpäivät päätetään juhllallisesti Paiden Vallimäellä.

Mainittakoon, että Paiden piirin Türin kaupungista on

—

Nuorten kesäpäivien päättäjäisjuhlallisuuudet Paidessa.

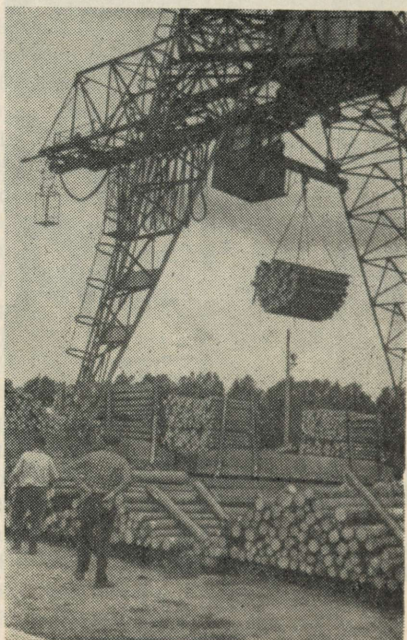

Lasten kevätpäivien juhlallinen päättäjäistilaisuus Paiden Vallimäellä.

peräisin toinen kaunis perinne — lasten kevätpäivät. Kevätpäiviä järjestetään lastentarhaikäisille lapsille pienokaisiän loppumisen johdosta.

* * *

Käydäänpä Paiden piirin toisessa kaupungissa — Türillä. Puistot, kunnostetut kadut, runsaat kukkaistutukset ja viheralueet viehättävät tässä kaupungissa jokaista turistia. Türiläiset pitävät huolta siitä, että heidän kotikaupunkinsa tulisi päivä päivältä yhä kauniimmaksi, he raivaavat yhteisvoimin uusia puistoja. Tällaisen toiminnan alkuunpanijoita ovat kansanedustajat — henkilöt, joille kansa on uskonut paikalliselämän johdon korkeimmassa hallintoelimessä: kaupungin neuvostossa. Niinpä esimerkiksi Raadiojaama-kadun asukkaat alkoivat raivata puistoa käyttämättä olleelle maa-alueelle. Kaupungin toimeenpaneva komitea kannatti heidän aloitettaan, paikalle kutsuttiin puisto-

Türin Metsäteollisuuskeskuksen työläisillä on kaikkialla apuna koneet. Tarvepuun lastaaminen nosturin avulla Türin varastossa.

mestari ja laadittiin asemakaava, jonka mukaan Nuorten puistosta muodostuu suurin ja kaunein Türin kaupungissa. Sinne rakennetaan lasten leikkikenttä, tennis- ja lentopallokenttä ja uimapaikat joen ranta-
mille.

Türin suurimpia teollisuuslaitoksia ovat Türin Metsäteollisuuskeskus ja rakennusyhtymän «Eestin Maataloustekniikka» Paiden piirin osasto. Metsäteollisuuskeskus on entisen Türin Paperitehtaan rakennuksessa, mutta sitä eivät tuntisi entiset paperitehtaan työläisetkään. Klubi, konttori ja kirjasto ovat saaneet kokonaan toisenlaisen ulkomuodon. Moderni sommittelu ja

kalusto ovat kaiketi nykyajan tarpeita vastaavia. Kirjasto kykenee menestyksellisesti kilpailemaan tasavallan parhaimpien kanssa. Kun porvarivallan lopussa saivat täältä työtä enintään kaksisataa työläistä, niin nyt täällä on kolme kertaa enemmän työläisiä.

Türi-Allikun pienoismootoritehtaan tarkistusosastolta lähtee uusi erä moottoreita.

Rakennusyhtymän «Eestin Maataloustekniikka» Paiden piirin osasto on Türiin kaupungin suurin rakennuslaitos. Tehnika-kadulle on kohonnut yhtymän rakentama kokonainen uusi kaupunginosa asuintaloja ja teollisuuslaitoksia. Rakennustoiminnassa on kiinnitetty suurta huomiota asuintalojen ja tuotantolaitosten ympäristön kunnostamiseen. Kasvutendenssi, joka on leimaa-antava koko Paiden piirille, ilmenee erikoisesti vehreyteen oppoavassa Türiin kaupungissa.

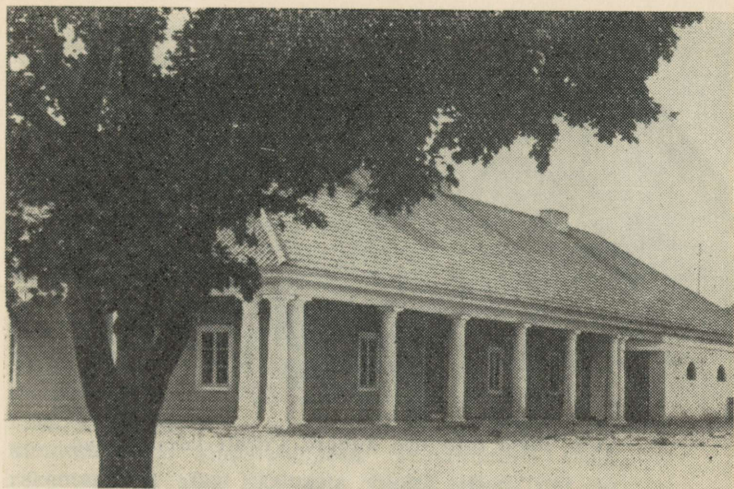
Türiin lähistöllä, aivan kaupungin rajalla sijaitsee piirin nuorin teollisuuslaitos, jonka perustamisvuosi on 1961. Se on Tallinnan «Volta»-tehtaan haaraosasto — Türi-Allikun pienoismoottoritehdas. Siellä valmistetaan pienoismoottoreita kojeteollisuuden ja maatalouden tarpeisiin, samoin sähkölämmittäjiä ym. Vuonna 1965 valmistettiin tässä tehtaassa kaikkiaan 82 500 pienoismoottoria ja 15 000 sähkölämmittäjää. Tehtaalla on paljon asiakkaita sekä Neuvostoliitossa että ulkomailla. Bulgariassa, Jugoslaviassa ja jopa kaukaisessa Vietnaminakin käyttävät lampaanhoitajat keritsemiseen laitteita, joiden moottorit on valmistettu Türi-Allikun pienoismoottoritehtaassa.

* * *

Paiden piirissä on muitakin turistin näkökannalta kiinnostavia nähtävyyksiä. Joka tapauksessa kehottamme pistäytymään Koerussa, jossa sijaitsee ainutlaatuinen arkkitehtoninen muistomerkki, vuonna 1825—1832 rakennettu Koerun kestävä kivääri.

Kun matkustatte Koeruun Mäekylän kautta ja Mäon teiden kolmiosta käännytte Tarttoon päin, vilkaikaa hetkeksi tien vasemmalla puolella puistossa sijaitsevaa taloa. Täällä, entisen Mäon herraskartanon päärakennuksessa on viettänyt lepopetkiään maailmankuulu säveltäjä Rimskij-Korsakov. Hänen veljentyttärensä asui täällä porvarivallan loppuun saakka ja oli kasvattajana Mäon lastenkodissa. Nyt on puiston reunamilla olevassa uudessa talossa Paiden Kolhoosien Rakennuskonttori, joka rakentaa tuotantorakennuksia ja asuintaloja piirin kolhooseille.

Tunnettu laulu kertoo, miten kerran komea postipoika

Koerun entinen kestäkivääri, jossa nykyään on ravintola «Toidutare».

matkusteli kulkusten helistessä kylästä kylään, toi kaikille odotettuja uutisia ja nautiskeli kylmän lääkettä kyläkapakan lämpöisessä kamarissa. Voisimme huomauttaa, että tämä laulu on aivan kuin keksitty Koerun kestäkivääriä tarkoittamaan. Myös nyt voi lämpimässä kamarissa antaa jalkojen levähtää sekä nauttia makupaloja, sillä muutama vuosi sitten tuli entinen kestäkivääri entisöitynä ja uudelleenrakennettuna «Toidutare»-nimisenä ravintolana yleisön käyttöön. Entisöitäessä on rakennukselle annettu sen alkuperäinen arkkitehtoninen ulkomuoto, mutta sisällä ovat tammiset, kansallisornamentein koristetut huonekalut, hirsilaet, liuskekivistä tehdyt lattiat sekä ainutlaatuiset myrskylyhtyjä muistuttavat kattovalaisimet ja ne aikaansaavat hupaisan miljöön ja hyvän mielialan.

Koska olemme Koerussa, muistakaamme, että täällä asui ja opiskeli maailmankuulu graafikko Eduard Viiralt, jonka teosten lukumäärä lähentelee kym-

Talo, jossa taiteilija Eduard Viiralt kävi koulua.

mentä tuhatta. Järva-Jaanin tien varrella on vielä nytkin säilynyt pieni puutalo, jossa kuluvan vuosisadan alussa sijaitti kaksiluokkainen saksankielinen yksityiskoulu. Täällä nuori Viiralt otti ensimmäisiä askeleita taiteen tiellä.

Istuttuamme entisessä kestikiväärissä vaahtoavan oluthaarikan ääressä, mietiskelyämme menneiden aikojen matkaolosuhteista sekä muisteltuamme reipasta postipoikaa, istukaamme mukaviin nykyajan «matkavaunuihimme» ja matkustakaamme tutustumaan vielä erääseen suurtalouteen, tällä kertaa kollektiivitalaan «Oikeuden voitto».

Muutama vuosi sitten kävi tällä kollektiivitalalla eräs suomalaisryhmä. Ryhmän johtaja Pentti Kirvesmies kirjoitti havaintojensa perusteella kirjan «Kolhoosin isännät».

Kollektiivitalan pinta-ala on 3827 hehtaaria, siitä peltoa 2214 hehtaaria. Kolhoosin jäsenten keskimääräinen päiväpalkka oli v. 1965 3 ruplaa 81 kopeekkaa ja kollektiivitalan tulot yhteensä 709 000 ruplaa.

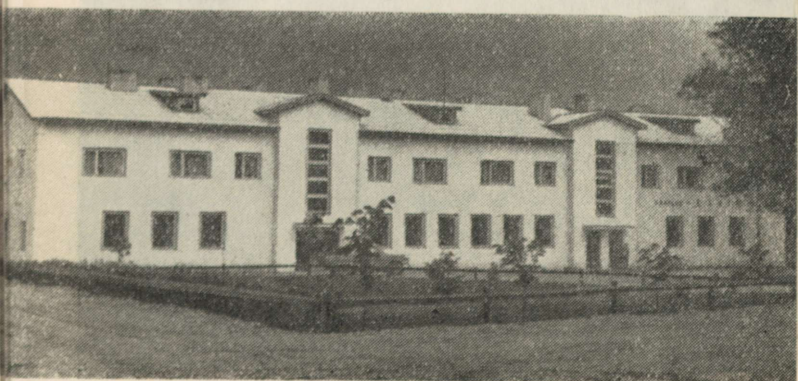
Kolhoosikylän nykyinen ulkomuoto on muuttunut aivan tuntemattomaksi verrattuna viisitoista-kaksikymmentä vuotta taaksepäin. Vanhan herraskartanon

puiston reunamalla sijaitsee kaunis kaksikerroksinen talo: se on kolhoosin uusi konttori. Samassa talossa ovat myös myymälä ja ruokala. Entinen konttorin huoneusto on luovutettu lastentarhan käyttöön. Lastentarha perustettiin vuonna 1954 ja se toimii yhtämittaisesti koko vuoden. Pienokaiset tuodaan sinne koko viikoksi, näin on vanhemmilla huoletona käydä työssä sekä enemmän mahdollisuuksia vapaa-ajan viettoon. Lastentarhasta ei tarvitse maksaa: sekä ruokailu että muu huolto ovat ilmaisia. Kollektiivitala avustaa myös koululaisia — he saavat ilmaisen lounaan.

Samoin kuin Toukokuun 9. päivä-nimisessä kolhoosisakin on «Oikeuden voitossa» rakennusvaiheessa oma kolhoosikylä kauniine taloineen, suorine katuineen ja kunnostettuine ympäristöineen. Ensimmäisen talon rakentaminen alkoi yksitoista vuotta sitten, nyt on siellä uusia asuintaloja jo 17. Kollektiivitala rakentaa uudet talot ja rakentamiskustannukset on talon omistajan maksettava kymmenessä vuodessa. Kolhoosikylän asukkailla on käytettävissään mukavuudet vesijohdosta talouskaasuun saakka.

Kollektiivitalan yhteiskarja on sijoitettu nykyaikaisiin

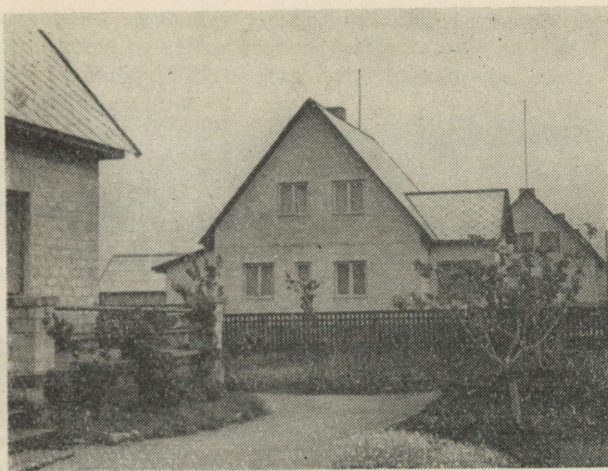
«Oikeuden voiton» kollektiivitalan hallintorakennus, jossa sijaitsee myös ajanmukainen myymälä.

navettoihin. Kolhoosin perustamisen jälkeen on rakennettu viisi navettaa 500 lehmälle, kolme sikalaa, kokonainen siipikarjafarmi kanaloineen, autotalli, viljavarasto ja paljon muuta. Kollektiivitalalla on 1249 nautaa, niistä 483 lypsylehmää. Kanoja on lähes 10 000. Nämä luvut eivät ole suinkaan tarkkoja, sillä karjan lukumäärä kasvaa koko ajan. Kollektiivitala «Oikeuden voitto» erikoistuu siipikarjanhoidossa. Vuonna 1965 tuotettiin täällä 939 000 kananmunaa (195 munaa joka kanalta). Kolhoosin siipikarjanhoitaja, Lenin-kunniamerkillä palkittu Eliise Rahendi tunnetaan ja häntä kunnioitetaan koko tasavallassa. Vuosien aikana on myös peltojen satoisuus noussut ja karjanhoitotuotteiden määrä on kasvanut. Vuonna 1965 saatiin täällä hehtaarilta 2,73 tonnia viljaa ja 18,7 tonnia perunaa. Yhden lehmän keskimääräinen maidontuotos vuodessa lähenteli 3577 kiloa. Peltojen muokkausta ja sadonkorjuutöitä suoritetaan kollektiivitalalla teknillisin välinein. Traktoreita on

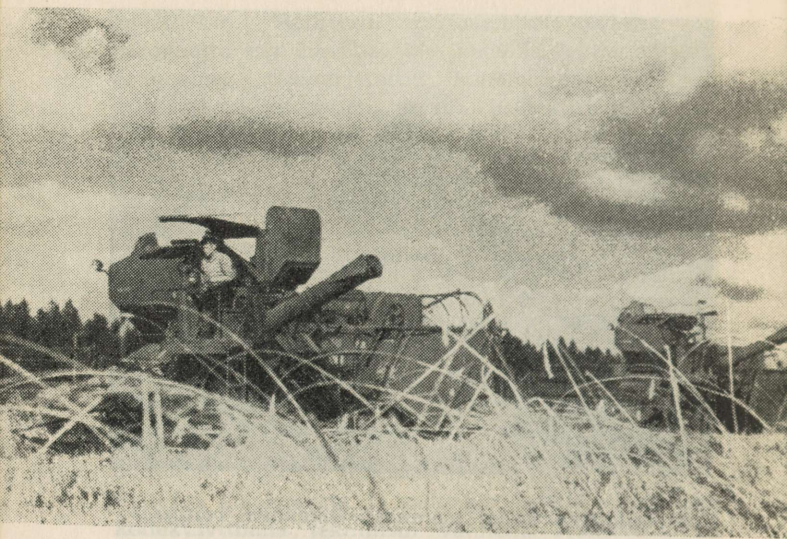
«Oikeuden voiton» myymälän sisäkuva.

Kolhoosilaisten uudet asunnot «Oikeuden voitossa».

kaikkiaan 30, leikkuupuimureita 6, rehusilppureita 2, autoja 16 jne. Kun vanhaan aikaan ihmisten oli lujaa raadettava pellolla 12—18 tuntia päivässä, on nyt keskimääräinen työpäivän pituus 7—8 tuntia. Kolhoosin jäsenille on järjestetty palkallinen loma ja 24 henkilöä vuodessa saa ilmaisen paikan lepokodeissa. Kiinnostavaa on muistuttaa, että maanviljelijöiden äänenkannattaja «Järva Teataja» nr. 60 23. päivänä toukokuuta 1931 oli pakotettu toteamaan, että valtion kannatusrahaston supistuessa supistuu agronomien lukumäärä maaseudulla. Vuonna 1940 oli entisellä Järvan maakunnalla kaikkiaan 15—16 agronomia ja vieläkin vähemmän karjakonsulentteja. Nykyään on yksistään «Oikeuden voiton» kollektiivitilalla agronomin ja karjakonsulentin koulutuksen saaneita 13. Kaikkiaan on piirissä korkeakoulu- ja maatalousopistosivistyksen saaneita henkilöitä lähes 400. Kolhoosilaiset ovat valinneet tarmokkaimmat ja parhaat edustajansa 9-henkiseen kollektiivitilan hallintoon. Rinnan hallinnon pitkäaikaisen puheenjohtajan,

Leikkuupuimurin kuljettajan ammatti on mainetta tuova. Järva-Jaanin maatalousopiston nr. 31 kasvatteja tapaamme useilla tasavallan kollektiivi- ja valtioneuvoilla.

Lenin-kunniamerkillä palkitun Alfred Kadastikun kanssa osallistuvat kollektiivitilan asioiden järjestylyyn ja ratkaisuun agronomi Ü. Saadoja, rakennustyöläinen V. Toomsoo, karjakko V. Järvela ja traktorinkuljettaja E. Ojaäär. Päättävän sanansa sanoo kollektiivitilan yleiskokous.

... 160 vuotta sitten oli täällä, Järva-Jaanin kihlakunnan Karinun ja Orinan herraskartanoissa talonpoikaiston mielenosoituksia pakollisen yöllisen viljanpuinnin johdosta. Näytelmän loppu nähtiin vuonna 1806 Tallinnan torilla, jossa rengit saivat runsaasti raippoja ja pakkotöitä. Nykyään vallitsee Karinun mailla työ- ja riemurunas elämä. Kollektiivitilan isännät, maaorjuutta vastaan nousseitten karinulaisten jälkipolvi, määräävät itse kohtalonsa.

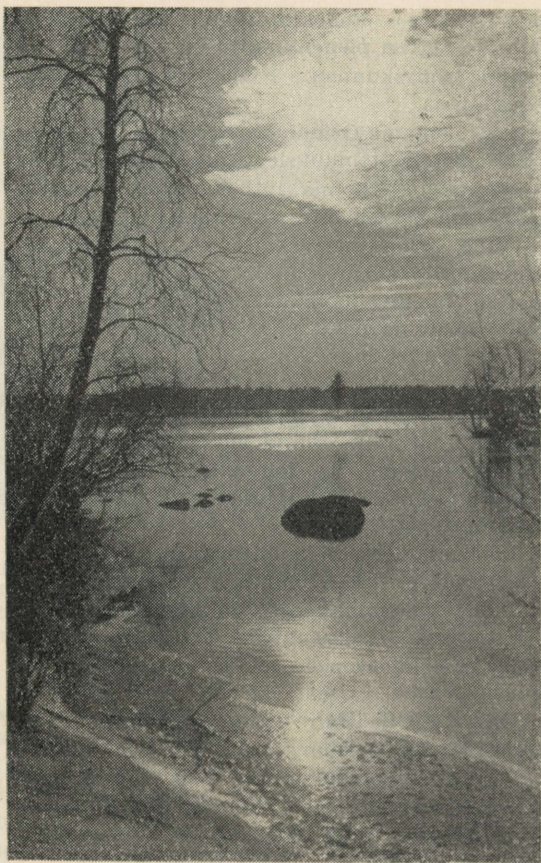
* * *

«Oikeuden voiton» kollektiivitulilla käydessämme sivuutimme jo kerran pienen, mutta kauniin ja siistin Järva-Jaanin yhdyskunnan. Pysähtykäämme tänne pidemmäksi aikaa.

Edellä jo mainitsimme Orinan herraskartanon vuoden 1805 talonpoikaislevottomuuksien yhteydessä. Yli sata vuotta myöhemmin, vuonna 1918 kirjoitettiin Järva-Jaanin kronikkaan vielä eräs unohtumaton sivu. Silloin tuli tänne, Orinan herraskartanon työläisten kivitalloon ja meijeriin pieni punakaartilaisosasto. Taistelu Saksan miehitysjoukkoja ja valkokaartilaisia vastaan oli ankara ja useat punakaartilaisista kaatuvat sankareina. Vihollisen rintaman takana piiritettyinä oli taistelun jatkaminen mieletöntä, siksi päätettiin lopettaa vastarinta ja järjestyneesti vetäytyä taakse. Tämä onnistuikin, mutta vain osittain. Orinan taistelussa kaatuneiden ja teloitettujen punakaartilaisien muiston kunnioittamiseksi on Järva-Jaanissa pystytetty muistopatsas.

Entisellä taistelutantereella sijaitsevat nyt maatalousopiston rakennukset: päärakennus, nykyaikaisilla koneilla varustetut opintohuoneet ja verstaat, sauna, ruokala ja mukavat yhteisasuntolat. Vuosien aikana on Järva-Jaanin maatalousopisto nr. 31 valmentanut yli 6000 ammattimiestä. Useat heistä ovat toimessa Paiden piirissä. «Oikeuden voiton» kollektiivitulilla työskentelee tämän opiston kasvatti Kalju Vinnal. Vuoden 1965 sadonkorjuukautena hän tuli ensimmäiseksi Paiden piirissä, korjaamalla huomattavasti enemmän viljaa kuin muut lähes 200 leikkuupuimurin kuljettajaa.

Parhaana Järva-Jaanin kaupoista voi mainita Järva-Jaanin sekataravakaupan. Kaupan henkilökunta on palkittu tasavallan kiertopalkinnolla ja muilla palkinnoilla. Moderni kalusto, suuri tavaravalikoima, kohdellias ja nopea palvelu, joita saa osakseen jokainen myymälän asiakas, jättävät miellyttävän vaikutelman. Saavutuksista osuuskaupan kehittämisessä on Järva-Jaanin sekataravakaupan johtaja Heino Lindre palkittu Työpunalipun kunniamerkillä. Maaseutu lähentelee kaupungin oloja. Petroolilla haisevista,

Näkymä Roosna-Allikun lähdejärvelle.

matalista ja pimeistä kyläpuodeista saattaa lukea enää kirjoista.

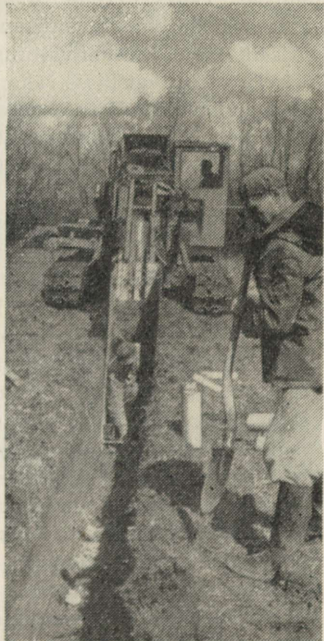
Järva-Jaanista matkustamme Roosna-Allikuun. Siellä käymme eräällä Eestin suuremmista lähdejärvistä, josta Pärnun joki saa alkunsa. Lähdejärven pinta-ala on lähes 2,5 hehtaaria. Talvella on Roosna-Allikun

lähdejärvi sinisorsien (*Anas platyrhynche*) mieluisin talvehtimispaikka.

Roosna-Allikussa sijaitsee myös eräs suurimpia valtiontiloja — Allikun neuvostotila. Tämä suurtila on perustettu muutama vuosi sitten pienistä kollektiivituloista ja se on lyhyessä ajassa ottanut merkittäviä edistysaskeleita niin kasviviljelyksessä kuin karjanhoidossakin. Neuvostotilan tuotantorakennukset sijaitsevat aivan tien varrella, niiden luona huomaatte uusia työläisten asuintaloja, myymälä-ruokalan, lastentarhan ja muita rakennuksia.

* * *

Lopuksi jatkamme matkaa reitillä Järva-Madise — Vargamäe, jota joka vuosi kulkevat Eestin kirjailijaklassikon Anton Hansen-Tammsaaren suuren lahjan

Tällaisista koneista eivät yksityistalonpojat osanneet haaveillakaan.

Kansantanhujuhlista.

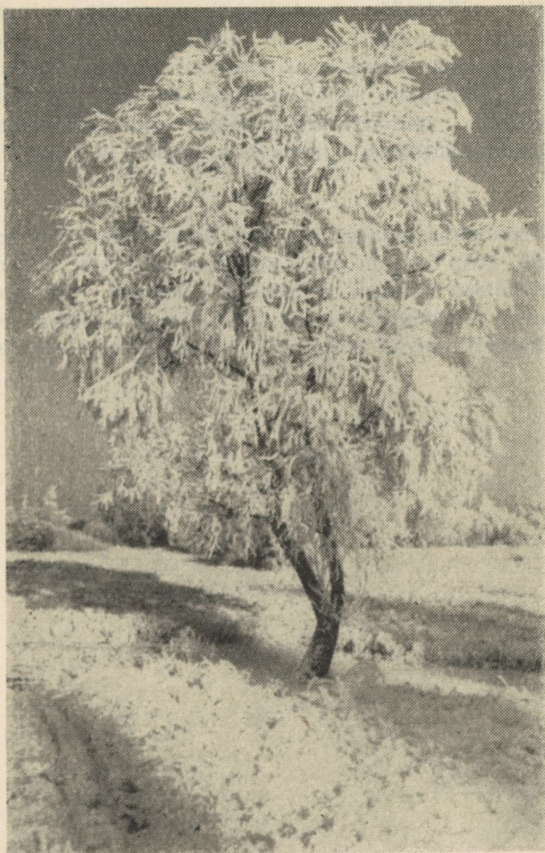
ihailijat. Tien varrella pysähdymme Järva-Madisessa, jossa ovat säilyneet entisen kapakan rauniot sekä entisaikainen kunnanvaltuusto ja oikeusistuntotalo. Nykyään toimivat tässä rakennuksessa Albus Kyläneuvosto, Järva-Madisen kansantalo ja kirjasto. Talon edustalla on kirjailijalle pystytetty muistopatsas, kuuluisan eestiläisen kuvanveistäjän F. Sannameesin luomus.

«Tuossa mäki, siellä mäki, etäämpänä kolmas, vasemalla neljäs, oikealla viides ja niiden takana kuudes, seitsemäs ja vieläkin enemmän. Mäillä pellot ja talot, mäkien ympärillä, niiden välillä aina suo, paikoitellen räme, jonka kattaa vaivaispensaikko» — tällaisen kuvan Järva-Madisen vaatimattomasta ja silti omalaatuisesta luonnosta tuo kirjailija lukijan silmien eteen suurromaaninsa «Totuus ja oikeus» ensimmäisessä nidoksessa.

Nykypäiviin ovat säilyneet mäet, peltoja ja taloja on tullut lisää, rämeitä ja pensaikkoja vastaan käydään sitkeää taistelua. Mutta nämä taistelijat eivät ole yksin, kuten eräs romaanin päähahmoista, väsymätön työmies Vargamäen Andres, joskin hänkin haaveili Vargamäen joen syventämisestä yhteisvoimin, että

kerran saisi muokata peltoja soilla ja rämeilläkin. Nykyään on korpeen perustettu kollektiivitila, jolla on A. H. Tammsaaren nimi. Työ, joka ei ollut mahdollinen yksityistalonpojalle, edistyy silmännähtävästi yhteistyönä. Maanparannustöitä suoritetaan täällä enemmän kuin koskaan ennen, eikä kolhoosin itsensä tarvitse maksaa siitä kopeekkaakaan. Neuvostoliiton

Huurteessa.

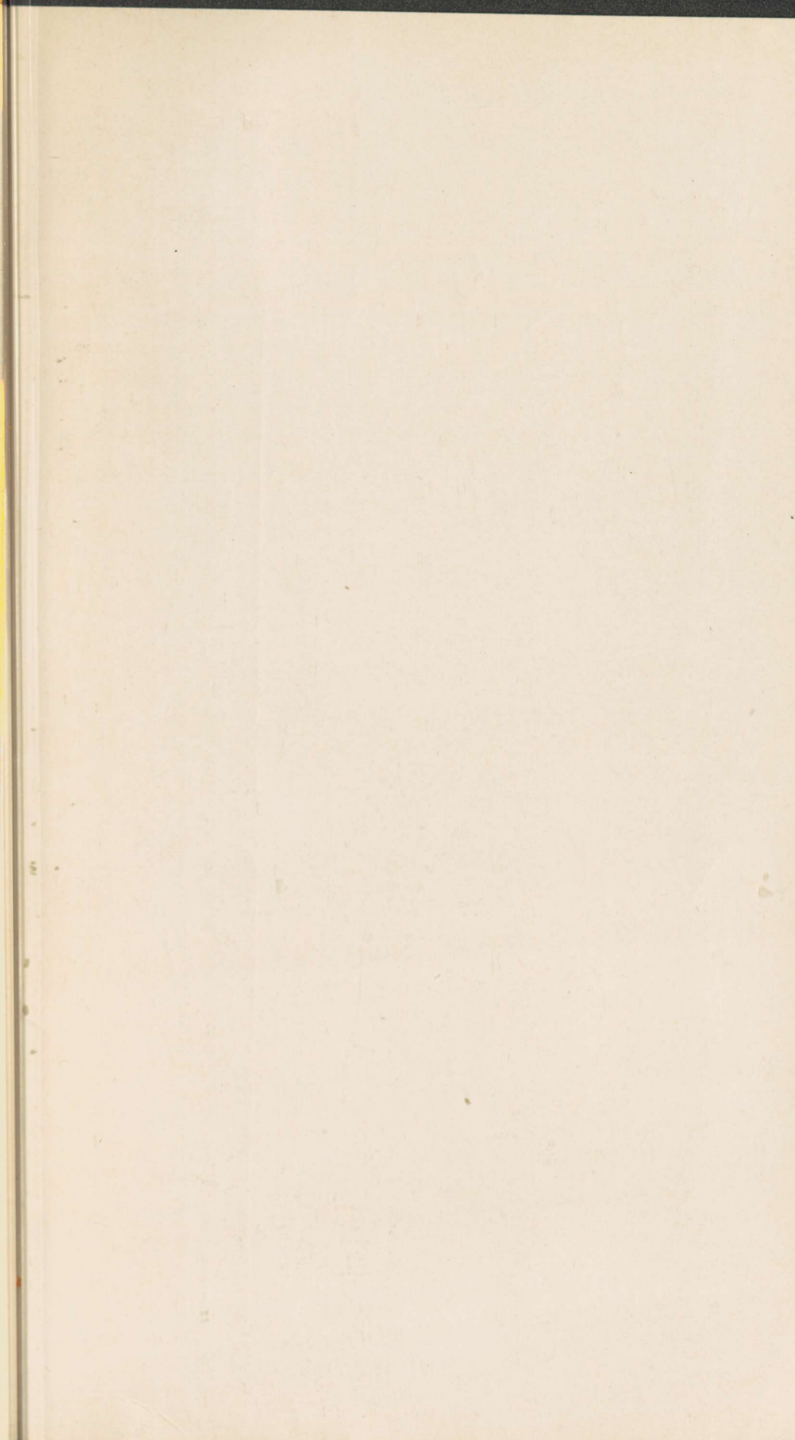

Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean vuoden 1965 maaliskuun istunnon päätöksen mukaan otti valtio suorittaakseen kaikki maanparannustyöt.

Tie kulkee yli «suosillan», jota aikoinaan täytettiin pölkyillä ja risuilla. Ja pian saavumme kirjailijan talon luo, jossa nyt on museo. Se avattiin vuonna 1958 A. H. Tammsaaren syntymän 80-vuotispäivänä. Vaahterat portilla sekä kuusirivin suojaksi pohjan tuulia vastaan on istuttanut kirjailijan isä Peeter Hansen. Vanha maalaistalon aitta, palanen karjakujaa, vanha kaivo — kaikki nämä ja muutkin muistomerkit, joita säilytetään huolellisesti seuraavia sukupolvia varten, kertovat museoon tulleille kirjailijan nuoruudenpäivistä. Museossa sijaitsevat lukuisat näyttelyesineet, valokuvat, kirjat, erilaiset esineet ym. tekevät vieläkin ymmärrettävämmäksi sekä läheisemmäksi tämän eestiläisen suurmiehen elämän ja työn.

* * *

Olemmekin tehneet pikaisen tuttavuuden Paiden piiriin. Kun jonkun ajan kuluttua saavutte sattumalta uudelleen Paideen, on meillä varmasti taas paljon uutta ja kiinnostavaa näytettävänä, sillä elämä kulkee eteenpäin aivan seitsemän penikulman askeleilla.

VII

1A-2723

69733

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 01212370 1

8 kop.

